

TARİH:10.04.2026

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلَّ وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ.
وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
لَا يَأْخُذُ أَحَدٌ شَيْئًا مِنَ الْأَرْضِ بِغَيْرِ حَقِّهِ إِلَّا طَوَّقَهُ
اللَّهُ إِلَى سَبْعِ أَرْضِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

KUL VE KAMU HAKKI

Muhterem Müslümanlar!

İslâm'ın özünde “hak” kavramı vardır. Rabbimizle, kendimizle, insanlarla ve çevreyle olan tüm ilişkilerimiz bu kavram etrafında şekillenir. Hak; hem sorumluluklarımızı hem de korumamız gereken maddî ve manevî değerleri kapsar; bir yönüyle Allah'a, diğer yönüyle insanlara karşı görevlerimizi ifade eder. Okuduğum ayet-i kerimde Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: “Hiçbir peygamberin emanete hıyanet etmesi düşünülemez. Kim hıyanet ederse, kıyamet günü, hıyanet ettiği şeyle birlikte gelir. Sonra da hiçbir haksızlığa uğratılmaksızın herkese kazandığının karşılığı tastamam ödenir.”¹ Okuduğum hadis-i şerifte ise Hz. Peygamber (s.a.s); “Kimse hakkı olmayan bir karış toprağı bile almasın! Eğer alırsa, kıyamet gününde Allah yedi kat yeri onun boynuna dolar.”²

Değerli Kardeşlerim!

Hayatımızı kuşatan en önemli sorumluluklardan biri kul hakkıdır. Kul hakkına riayet etmek, Allah'a olan imanımızın ve Ahiret inancımızın bir gereğidir. Müslüman, kul hakkı konusunda son derece dikkatlidir. İnsanların canına zarar vermenin, namus, şeref ve haysiyetine dil uzatmanın büyük bir hak ihlali olduğunu bilir. Gerek günlük hayatta gerekse dijital ortamlarda gıybetten, dedikodudan, yalandan ve iftiradan uzak durur. İnsan onurunu zedeleyecek söz ve davranışlardan sakınır, kesin bilgi sahibi olmadığı konularda konuşmaz.

Hak bilinci, Müslümanın temel vasfıdır. Anne-baba hakkını gözetir, eşine ve çocuklarına güzel davranır, hakları konusunda titizlik gösterir, akraba ve komşularının haklarına saygı gösterir.

Kıymetli Müminler!

Riayet etme konusunda titizlik göstermemiz gereken haklardan bir diğeri de kamu hakkıdır. İslâm'da kamu hakkı, Allah hakkının bir parçası olarak görülür. Toplumun huzur ve düzeni, bu haklara riayetle mümkündür. Dini ve ahlaki hassasiyet zayıfladığında, helâl-haram bilinci kaybolduğunda, yapılan her bir fiilin ahiret hayatında bir karşılığı olduğu unutulunca hak anlayışı da zedelenir ve kamu imkânları suistimal edilmeye başlanır. Oysa kamu malı, insana verilmiş kutsal bir emanettir. Bu emanete ihanet etmek, kişiyi hem dünyada hem de ahirette ağır bir vebal altına sokar. Bu hususta dikkatli olunmasını tavsiye eden Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur; “**Kim bir işte görevlendirilip yaptığı işin karşılığı bir ücret alıyorsa, onun bu ücret dışında alacağı her şey emanete hıyanettir.**”³

Aziz Kardeşlerim!

Mahşer gününde mahcup olmamak için kul ve kamu hakkını ihlal etmekten titizlikle kaçınalım. Eğer bir haksızlık yaptıysak, hak sahipleriyle mutlaka helalleşelim. Unutmayalım ki, hak sahipleri affetmedikçe Allah da affetmez. Ahirette hüsrana uğramamak için haramlardan uzak durup hayatımızı helal dairede sürdürelim. Kamu malını ve kul hakkını bir emanet bilip, her ihlalin büyük bir sorumluluk doğurduğunu aklımızdan çıkarmayalım. Rabbimiz bizleri hakka riayet eden kullarından eylesin.

Hollanda Diyanet Vakfı

¹ Âl-i İmrân, 3/161.

² Müslim, Müsâkât, 141.

³ Ebû Dâvûd, Harâc, Fey' ve İmâre, 9-10.